

Kolmteistkümnes rahvusvaheline lingvistikaolümpiaad

Blagoevgrad (Bulgaaria), 20.–24. juuli 2015

Individuaalvõistluse ülesannete lahendused

Ülesanne nr 1. nahuatli keel:

- 1: *cě*, 2: *öme*, 3: *ěyi*, 4: *nähui*;
- 5: *mäcuilli*, 10: *mahtlactli*, 15: *caxtölli*;

- $\alpha \times 20^\beta, 1 \leq \alpha \leq 5, 1 \leq \beta \leq 3$:

α
1: <i>ceM</i>
2: <i>öm</i>
3: <i>yě</i>
4: <i>nähuh</i>
5: <i>mäcuil</i>

20^β
20: <i>pöhualli</i>
400: <i>tzontli</i>
8000: <i>xiquipilli</i>

 ;

- 7: *chicöme*;

- $\gamma + \delta, \left\{ \begin{array}{l} \gamma \in \{10, 15\}, 1 \leq \delta \leq 4 \\ \gamma = \alpha \times 20^\beta, 1 \leq \delta < 20^\beta \end{array} \right\}$: γ -oM- δ ,
- $$M = \begin{cases} m & \text{enne } m, p \text{ või täishäälikut;} \\ n & \text{muudel juhtudel.} \end{cases}$$

arammba keel:

- 1: ngámbi, 2: yànpaero, 3: yenówe, 4: asàr, 5: tambaroy, 6: nimbo;
- $\alpha \times 6, 2 \leq \alpha \leq 5$: α tàxwo;
- $6^2 = 36$: fete, $6^3 = 216$: tarumba, $6^4 = 1296$: ndamno, $6^5 = 7776$: weremeke;
- $\alpha \times 6^\beta, 2 \leq \beta$: α 6^β ;
- $\alpha \times 6^\beta + \delta, 0 < \delta < 6^\beta$: $\alpha \times 6^\beta$ δ .

$\begin{array}{rcl} & 10+1 & 5 \times 20+10 \\ & 11 \times 10 & = 110 & (1) \\ & 1 \times 20 & 2 \times 20 \\ & 20 \times 2 & = 40 & (2) \\ \text{(a)} & 3 \times 20+(5+2) & 10+4 & 4 \times 20+1 \\ & 67 & + 14 & = 81 & (3) \\ & & 5+2 & = 7 & (4) \\ & 10+3 & 1 \times 20+(15+4) \\ & 13 \times 3 & = 39 & (5) \\ & & 5 \times 3 & = 15 & (6) \end{array}$	$\begin{array}{rcl} & 1+1 & = 1 \times 2 & (7) \\ & 1+4 & = 5 & (8) \\ & 2 \times 6 & 36+4 \times 6 & 2 \times 36 \\ & 12 & + 60 & = 72 & (9) \\ & & 3 \times 6 & 36+3 \times 6 \\ & 3 \times 18 & = 54 & (10) \\ & 6 \times 36 & = 216 & (11) \\ & 2 \times 6 & 3 \times 6 \\ & 6+12 & = 18 & (12) \end{array}$
---	--

$$\begin{array}{r} 3 \times 400 + 4 \times 20 + (15 + 1) \\ 1296 \end{array} = 1296 \quad (13)$$

$$\begin{array}{r} 1 \times 400 + 1 \times 20 + (10 + 2) \\ 432 \end{array} = \begin{array}{r} 2 \times 216 \\ 432 \end{array} \quad (14)$$

$$\begin{array}{r} 1 \times 400 \\ 400 \end{array} = \begin{array}{r} 216 + 5 \times 36 + 4 \\ 400 \end{array} \quad (15)$$

$$\begin{array}{r} 1 \times 8000 \\ 8000 \end{array} = \begin{array}{r} 7776 + 216 + 6 + 2 \\ 8000 \end{array} \quad (16)$$

- (b) • $42 = 2 \times 20 + 2$: *öm-põhualli-om-öme*;
• $494 = 1 \times 400 + 4 \times 20 + 10 + 4$: *cen-tzontli-on-nāuh-põhualli-om-mahtlactli-on-nāhui*.
- (c) • $43 = 36 + 6 + 1$: *fete nimbo ngámbi*;
• $569 = 2 \times 216 + 3 \times 36 + 4 \times 6 + 5$: *yànparo tarumba yenówe fete asàr tàxwo tambaroy*.

Ülesanne nr 2. Verbivormi struktuur:

- I. – **me-**: jaatav vorm, olevik, kindel kõneviis,
– TŪVI,
– **-pe** ‘tõesti’, **-fe** ‘teesklema’, **-f** ‘olema võimeline’, **-n** — tegevusnimi.

Selles sõna osas:

1. C + -C > CəC (**de** + **-f** + **-n** > **de-f-ə-n**, **me-** + **bəb** + **-pe** > **me-bəb-ə-pe**).
2. Rõhk on viimasel silbil, kui see on suletud, muudel juhtudel on rõhk eelviimasel silbil (**defən** > **defən**, **mešxepe** > **mešxépe**).
3. CéC(C)e > CáC(C)e (**méšxe** > **mášxe**, **mešxépe** > **mešxápe**).

- II. **-xe** — mitmus, **-t** — minevik, **-me** — tingiv kõneviis, **-qəm** — eitav vorm.

Vastused:

- (a) **ʒeʒén** *hammustama*
medéf *(ta) on võimeline õmblema*
medáfe *(ta) teeskleb õmblemist*
səfən *olema võimeline põlema*
meg^wəš'əʔe *(ta) räägib*
məbáb *(ta) lendab*
- (b) **çentχ^wéfme** *kui (ta) on võimeline libisema*
šxáfexeqəm *(nad) ei teeskle söömist*
bəbəft *(ta) oli võimeline lendama*
šxet *(ta) sõi*
ʔəg^wərəg^wəpeme *kui (ta) tõesti väriseb*

- (c) **mádexe** (nad) õmblevad
mebəbáfexe (nad) teesklevad lendamist
sópet (ta) tõesti põles
šxéfqəm (ta) ei ole võimeline süüa
g^wəš'əʔexeme kui (nad) räägivad
mezáqexe (nad) hammustavad

Ülesanne nr 3.

- (a) 1. Jäta esimene täht oma kohale.
 2. Kustuta *h* ja *w*.
 3. Asenda kõik kaashäälikud numbritega (tähed, mille kõige tavalisem hääldus kõlab sarnaselt, grupeeritakse):

<i>bpv</i> (<i>f</i>)	<i>cgjkqs</i> (<i>xz</i>)	<i>dt</i>	<i>l</i>	<i>mn</i>	<i>r</i>
1	2	3	4	5	6

4. Taanda kahe või enama identse numbriga järjendid ühele.
 5. Kustuta kõik täishäälikud (*a*, *e*, *i*, *o*, *u*, *y*).
 6. Jäta alles ainult kolm esimest numbrit või lisa paremale nulle, et teha kood ühe tähe ja kolme numbriga pikkuseks.
- (b) *Allaway*: A400, *Anderson*: A536, *Ashcombe*: A251, *Buckingham*: B252, *Chapman*: C155, *Colquhoun*: C425, *Evans*: E152, *Fairwright*: F623, *Kingscott*: K523, *Lewis*: L200, *Littlejohns*: L342, *Stanmore*: S356, *Stubbs*: S312, *Tocher*: T260, *Tonks*: T520, *Whytehead*: W330.
- (c) *Ferguson*: F622, *Fitzgerald*: F326, *Hamnett*: H530, *Keefe*: K100, *Maxwell*: M240, *Razey*: R200, *Shaw*: S000, *Upfield*: U143.

Ülesanne nr 4. Reeglid:

- Sõnade järjekord: V P (S/O); S/O P V Poss, V P Poss; S Poss.
- V = tegusõna (minevik → tulevik: **-bi** → **-ba**, ∅ → **-jba**).
- S = alus (nimisõna). Sihilise tegusõna alusel on lõpus **-ni**.
- O = sihitis (nimisõna).
- P = asesõnad (alus + sihitis) + ajavorm:

– alus:

* 1. isik **ngV-**,

* 2. isik **nyV-**,

* 3. isik $\left\{ \begin{array}{l} \text{sihitu tegusõna: } gV- \\ \text{sihilise tegusõna: } \left\{ \begin{array}{l} \text{meessugu } gVnV- \\ \text{naissugu } ngVyV-; \end{array} \right. \end{array} \right.$

- sihitis: 1. isik **-ngV**, 2. isik **-nyV**, 3. isik **-∅**;
- **V** on täishäälikud (minevik: *i, ..., i, a*; tulevik: *u, ..., u*).

• Poss = omand: $\left\{ \begin{array}{l} \text{'+' : } -ngu \\ \text{'-' : } -wa \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{omaja} \\ \text{meessugu: } -ji \\ \text{naissugu: } -nya \end{array} \right\}$

- (a) 1. *Alayulujba nguyunyu bungmanyani.* Vana naine hakkab sind üles leidma.
 2. *Yagu gininya.* Ta (m.) jättis su maha.
 3. *Janji darrangguwaji.* Koeral ei ole keppe.
 4. *Ngirra nya alanga.* Sina varastasid tüdruku ära.
 5. *Dagama nyinga.* Sa löid mind.
 6. *Dirragbi ga balamurrungunya.* Ta (n.) hüppas odaga.
- (b) 7. Sa hakkad mind maha jätma. *Yagujba nyungu.*
 8. Arst magas. *Gulugbi ga ngunbulugi.*
 9. Mees hakkab rahaga ära jooksmas. *Juwa gu bardba gijilulunguji.*
 10. Ta (m.) hakkab koera varastama. *Ngirrajba gunu janji.*
 11. Tüdruk nägi sind. *Ngajbi ngiyinya alangani.*

Ülesanne nr 5.

(a) $(\circ) \frac{\circ\circ}{\omega} \frac{\circ\circ}{\omega} \circ \frac{\circ\circ}{\omega} \frac{\circ\circ}{\omega}$, $\left\{ \begin{array}{l} \circ = V (a, e, i, o, u) \\ \omega = VV (aa, ee, ii, oo, uu) \end{array} \right.$

(b) 36.	war	is—maa—ciil	daa-	rood	×	
37.	dir mi-	yaad	wa-	daag-	taan	✓
38.	laba-	daad	ka	duu-	diye	✓
39.	ka jan-	na-daad	daa-	hiye	×	
40.	adi-	ga i-	yo	deris-	kaa	✓
41.	diga-	xaar-	ka	mari-	yoo	✓
42.	ciid i-	yo doo-	lo di-	raac	×	
43.	noo-	ma kee-	neen	darka	×	
44.	ka-	yaa-	yaa mi-	yaan	×	
45.	wu-	kaa	dan-	qaa-	baan	✓